

Urbanistinės politikos raida

Arūnas Kundrotas

Aplinkos ministras

2007 m. spalio 25 d., Vilnius

Išvadas

- :: Urbanistinė politika nei atsiranda, nei išnyksta net ir labai daug kartų pakartojus, kad ji yra ar jos nėra
- :: Tol, kol statomas nors vienas būstas, ji egzistuoja
- :: Matyt, ji gali būti gera arba bloga, brandi ar besiblaškanti, efektyvi, atitinkanti laikmetį, pasenusi, žvelgianti į priekį, ...

Iki 1990

- :: 5-6 dešimtmetis - miestų generalinių planų kūrimo laikotarpis
- :: 1964 m. parengta generalinė rajoninio plano schema, siūlanti formuoti bendrą respublikos gyvenviečių sistemą iš 10 regioninių, 26 rajoninių ir 174 vietinių centrų
- :: Parengti 96 miestų miestelių generaliniai planai (iš 116)
- :: Parengti beveik visą gyvenamųjų vietovių plėtrą reguliuojantys dokumentai – generaliniai planai, detalieji planai ir išplanavimo schemas, kurie centralizuotai valstybės lėšomis buvo periodiškai atnaujinami
- :: Miestų statybos projektavimo institutas; Pramoninės statybos projektavimo institutas; Paminklų restauravimo projektavimo institutas; Žemės ūkio statybos projektavimo institutas; Kolūkių statybos projektavimo institutas; Eksperimentinis projektavimo statybos susivienijimas „Monolitas“; Komunalinio ūkio projektavimo institutas, Lietuvos statybos ir architektūros mokslinių tyrimų institutas.

1990 - 2000

:: Nuoseklus institucinis susinaikinimas:

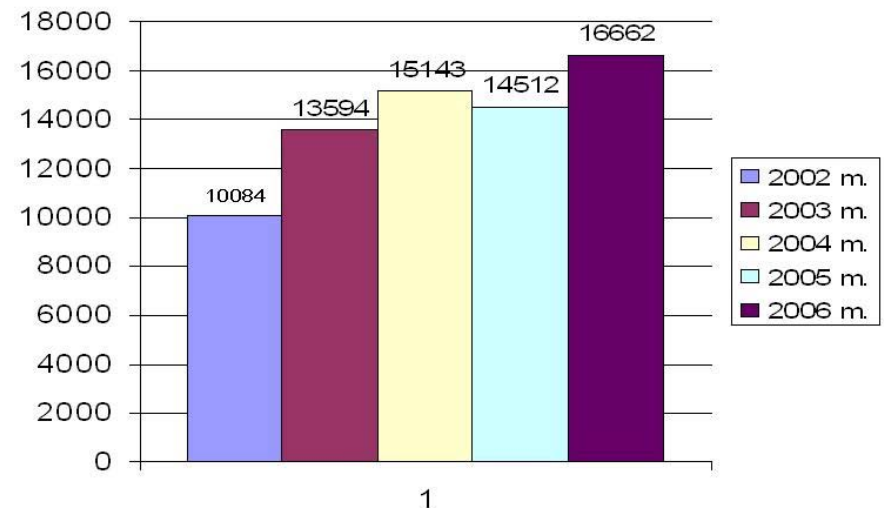
- teritorijų planavimo funkcijos decentralizuojamos
- priežiūra perduodama apskritims
- neskiriamos lėšos (atsakomybė ir instituciniai gebėjimai jei neišnyko, tai bent jau gerokai sumenko, tik didieji miestai išlaikė tradicijas)
- daugelis funkcijų privatizuota
- kai kurios perkeltos į kitas ministerijas (kultūros paveldas 1995)
- ministerija apjungta

:: Žemės reforma be aiškios teritorinės vizijos, ignoruoti visi plėtros aspektai

2000+

- :: Miestai planuojami detaliaisiais planais
- :: Žemės savininkų ir vystytojų diktatas
- :: Nėra visumos suvokimo
- :: Planavimo reikšmė nuvertinta
- :: Planavimas suprantamas tik kaip trukdis plėtrai

2002 m. - 2006 m. išduoti statybos leidimai

Korekciniai veiksmai

- :: 2004 m. nauja teritorijų planavimo įstatymo redakcija
- :: Skiriamas ypatingas dėmesys teritorijų planavimui:
  - nustatyti terminai bendrųjų planų parengimui
  - sustiprinta bendrųjų planų reikšmė
  - sustiprinta savivaldybių atsakomybė (organizatorius ir pan.)
- :: Gelbėjimasis nuo didelių klaidų (aukštuminiai pastatai, prekybos centrai, užstatymo % nustatymas)

2007

- :: Rengiami 90-ies savivaldybių teritorijų ir jų dalių (miestų ir miestelių) bendrieji planai
- :: Rengiami 10 apskričių bendrieji planai
- :: Specialieji planai (pvz., vien saugomose teritorijose beveik 400)
- :: ES ir LT lėšos

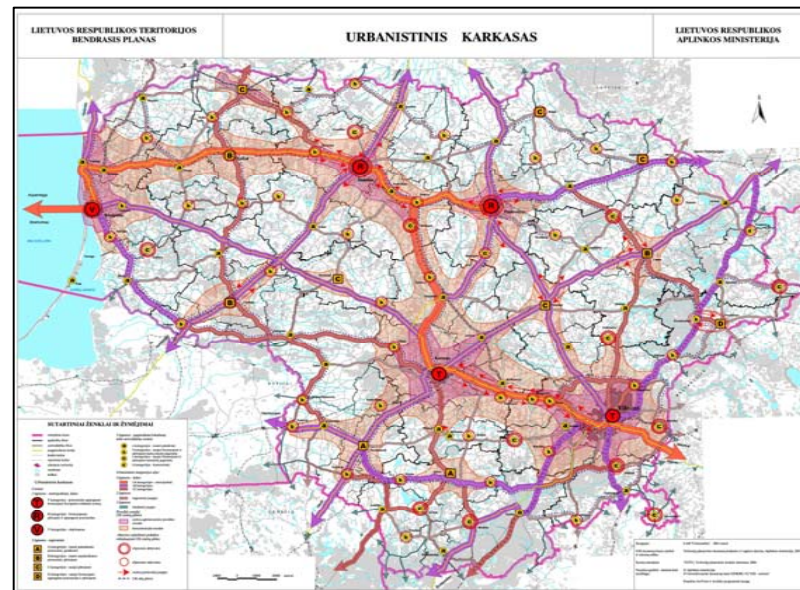
Urbanizacijos procesą reguliuojantys dokumentai

- :: Lietuvos Respublikos teritorijos bendrasis planas (2002 m., LR Seimas)
- :: Nacionalinė darnaus vystymosi strategija (2003 m., LRV)
- :: Lietuvos Respublikos kraštovaizdžio politikos kryptys (2004 m., LRV)
- :: Lietuvos būsto strategija (2004 m., LRV)
- :: Lietuvos Respublikos architektūros politikos kryptys (2005 m., LRV)
- :: LRV nutarimai būsto rėmimui: Daugiabučių namų modernizavimo programa (2004 m., LRV) ir jos vėlesni papildymai
- :: Socialinio būsto fondo plėtros programa (2004 m., LRV) ir jos vėlesni papildymai

Lietuvos Respublikos teritorijos bendrasis planas

- :: Kompleksiškai numatė ilgalaikę šalies teritorijų, tarp jų ir urbanistinės sistemos, miestų vystymo perspektyvą
- :: Numatyta metropolinių, regioninių ir vietinių centrų šalies urbanistinė sistema

ES politikos dokumentai

- :: Atsiranda įsipareigojimai laikytis ES miestams taikomų dokumentų
- :: Dalis jų priimti bendradarbiaujant su Lietuva
- :: Leipcigo chartija 2007 m.
- :: Roterdamo, Liuksemburgo, Bristolio dokumentai
- :: ES tvaraus vystymosi strategija

Žmonės

- :: Ypatinga atsakomybė skiriama specialistams – planų rengėjams ir vertintojams, norminės bazės kūrėjams, urbanistinio proceso administratoriams ir t.t.
- :: Daugeliu atveju proceso ir rezultato kokybė priklauso nuo jų kvalifikacijos
- :: Savivaldybių vyriausiųjų architektų atestavimas (Teritorijų planavimo įstatymo 36 str. 5 p., Statybos techninis reglamentas STR 1.02.08:2004)
- :: Sritis, kurioje bus nuolatos ieškoma pusiausvyros tarp kūrybiškumo ir reglamentavimo
- :: Būtinai žymiai didesnis VGTU, KTU urbanistikos mokslo potencialo panaudojimas

2007+

- :: Įvertinti esamą padėtį
- :: Aprašyti siekiamą situaciją ir pagrindinius principus LIETUVOS URBANISTINĖS POLITIKOS KRYPTYSE
- :: Nustatyti esminius parametrus, kuriais veiksime ateities raidą
- :: Nemažinti tempo planavime (detalizuoti sprendinius)
- :: Didinti lėšas teritorijų planavimui (numatyta 65 MLN LTL struktūrinių fondų)

- :: Stiprinti gebėjimus centriniame lygyje (Būsto ir urbanistinio vystymo agentūra)
- :: Ugdyti gebėjimus savivaldos lygyje
- :: Nustatyti pusiausvyrą tarp kūrybiškumo ir reglamentavimo (jei netikim, kad sugebėsime išugdyti profesionalumą, reikia plėsti normavimą)

Diskusija

- :: Kuo remiasi plėtra? Viešasis interesas vs kapitalas?
- :: Ar funkcijų centralizavimas duotų teigiamus rezultatus?
- :: Ar yra kitų būdų, nei stiprinti savivaldos institucinius gebėjimus?
- :: Žemėtvarkos pertvarkymas į planavimo pajėgumus
- :: Teritorijų planavimo ir regioninės plėtros integravimas?
- :: INSTITUCIJA?

Ačiū